

VOORWOORD

Beste Natuurliefhebber,

Voor u ligt de eerste Scharrelaar van 2021, wat net als vorig jaar een bijzonder jaar beloofd te worden. Traditiegetrouw wordt in deze Scharrelaar het jaarverslag van het afgelopen jaar gepubliceerd. Echter zal de algemene ledenvergadering niet in maart worden gehouden. Voorlopig zijn er geen activiteiten of lezingen gepland en is de agenda akelig leeg. Zo gauw dat mogelijk is, worden er weer activiteiten georganiseerd, zoals de zaterdagochtend wandelingen, de activiteiten voor de jeugd en lezingen. De algemene ledenvergadering hopen we in oktober te kunnen houden.

Gelukkig kunnen er ook dingen wél. Zo hoop ik dat u een ander wil laten meegenieten van de natuur in uw eigen omgeving, door mee te doen met de tuinvogeltelling in het weekend van 13 maart. De resultaten van de afgelopen tuinvogeltelling staan in deze Scharrelaar. Graag vullen we het volgende nummer met heel veel door u aangeleverde gegevens over de vogels in onze tuinen. Onze gezamenlijke tuinen zijn namelijk heel belangrijk voor de biodiversiteit en we willen graag weten hoe het daar mee gesteld is. We zijn dan ook aan het organiseren dat in de loop van 2021 iedereen op een eenvoudige manier gegevens over soorten kan verzamelen en dat deze gegevens via de NBVIJS aangeleverd worden aan de landelijke database. Zo kunnen we als vereniging ook nu bijdragen aan het verzamelen van kennis over de natuur.

Namens het bestuur:

Mirjam Fagel (voorzitter)

Het blijft onzeker, wat kunnen we organiseren in corona-tijd. Waar we allen hoopten op versoepeling, worden onze mogelijkheden toch verder ingeperkt. Bijeenkomsten zitten er voorlopig niet in dus we zetten voorlopig ook geen gezamenlijke bijeenkomsten op de planning, we beperken ons tot individuele en online activiteiten.

T.a.v. de Terugblik en voortgang “project Biodiversiteit en aanpak Eikenprocessierups” kunt u elders in deze Scharrelaar lezen welke inbreng er gedaan kan worden om zelf aan de slag te gaan.

T.a.v. de Algemene Leden Vergadering staan de jaarverslagen van het bestuur en de werkgroepen ook elders in deze Scharrelaar. De vergadering schuiven we door naar 4 oktober (dierendag) dan hopen we dat het mogelijk is dat we elkaar persoonlijk kunnen ontmoeten. Nadere info volgt in de volgende (zomer) Scharrelaar.

Binnen onze vereniging blijven we op zoek naar uitbreiding van bestuur, werkgroepen en overige vrijwilligers, maar op dit moment is de situatie te complex om actief mensen te werven. Uiteraard kan een ieder die zich wil inzetten voor onze vereniging zich ten allen tijde melden bij één van de bestuursleden!

Ook t.a.v. de zaterdagse wandelingen hopen we in de volgende Scharrelaar meer nieuws te kunnen melden.

Uiteraard is het voor mensen individueel altijd mogelijk om de natuur in te trekken, bijvoorbeeld onze eigen Zwarte Mezen Route in de Zwarte Dennen. Het boekje de Zwarte Mezen Route kan op donderdag, zaterdag of op afspraak gratis worden opgehaald bij de penningmeester, KroKo MultiPunt, Heerenweg 42 IJhorst (0522-443376).

En we bieden een individueel alternatief voor JONG en OUD !!!

Zaterdag 13 of zondag 14 maart. Alternatieve wandeling door eigen tuin

De alternatieve wandeling door eigen tuin/tuintelling heeft een aantal reacties opgeleverd, waarvoor hartelijk dank. De bijzondere resultaten zijn te vinden in de waarnemingen. De overige waarnemingen willen we graag nog uitbreiden voordat we dit delen met het NDFF. Vandaar dat we nogmaals een weekend inplannen waarbij we iedereen oproepen om vooral mee te doen !! Op deze dagen zoeken we contact met de natuur, door te kijken en registreren wat er in onze tuinen voorkomt. Omdat we niet iedere dag elke mus, merel, egel of eekhoorn melden maar het wel belangrijk is om te weten waar en hoeveel deze soorten voorkomen.

Voor deze activiteit geldt; meld je aan via aanmelden@nbvijs.nl en daarna ontvangt u nadere info. De 1e 50 aanmelders ontvangen een WNF vetbolhouder*. (*1 per adres, op voorwaarde dat de telresultaten worden ingeleverd). Deze kunt u ophalen voor de telling zodat u extra vogels kunt "lokken".

Leesvoer

Net als onze vereniging proberen ook andere organisaties zoveel mogelijk de periodieken wel te laten uitkomen. Dat betekent dat er veel leuke bladen met natuur informatie binnenkomen.

Graag delen we dit natuurlijk zoveel mogelijk met onze leden, dus eenieder die belangstelling heeft kan deze bladen gratis ophalen bij de penningmeester, KroKo MultiPunt, Heerenweg 42 IJhorst. Dit kan op donderdag, zaterdag of op afspraak (penningmeester@nbvijs.nl of tel. 0522-443376).

JEUGDHOEKJE

Zoals je ziet staat er geen jeugd programma in deze Scharrelaar. Helaas niet, want we hebben nog geen idee wanneer we weer iets kunnen organiseren. We hopen uiteraard dat dit zo snel mogelijk is. Zodra bekend is, dat er weer wat mogelijk is, zullen we zeker weer wat doen en dat aan jullie laten weten .

Hopelijk tot gauw,
Jeugdwerkgroep "Weer of geen weer".

JAARVERSLAG 2020

Vooraf

Er is al vaak gememoreerd in wat voor bijzondere tijd we leven. Alle zekerheden die we vroeger hadden worden in een keer een stuk minder zeker en we worden op onszelf teruggeworpen zeker als het gaat om de contacten die we hebben. Veel activiteiten zijn dit jaar helaas niet doorgegaan. Het gevolg is dat het jaarverslag ook wat korter is dan andere jaren.

En toch, we komen hier doorheen! Op naar een nieuw jaar waarin we hopelijk weer wat meer kunnen dan in het jaar ervoor.

Tegelijk: geniet ook van de dingen die u alleen doet. Een mooie wandeling alleen levert soms weer heel verrassende zaken op.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft dit jaar een aantal keren vergaderd in de ruimte van SBB. In januari en februari zijn we in de ruimte van SBB geweest, daarna brak Corona los en moesten de vergaderingen online gehouden worden. We hebben vergaderd in januari, februari, augustus en november. Het bestuur bestaat (na het vertrek van Niek Gosker) nog uit 6 personen. Voorwaar geen luxe om met zo weinig mensen het reilen en zeilen gaande te houden. Er wordt gezocht naar geschikte kandidaten die het bestuur kunnen versterken. Een van de taken van het bestuur is om samenwerking tussen verschillende belangengroepen te

bevorderen, zoals de verschillende werkgroepen, natuurbeschermingsverenigingen uit de omgeving, de Gemeente Staphorst, Staatsbosbeheer, Natuur en Milieu Overijssel, etc.

Ledencontactavonden

De nieuwjaarsbijeenkomst met knieperties op 6 januari stond in het teken van de strijd tegen de eikenprocessierups. Er kwamen ruim 50 mensen naar deze avond. Een mooie start van het jaar! Onder de aanwezigen was de ambtenaar van de gemeente die dit in zijn portefeuille heeft. De werkgroep EPR/Bio Diversiteit die deze avond had voorbereid onder de volgende titel: 'Wat kunnen wij zelf doen om de overlast van de Eikenprocessierups op een natuurlijke manier te verminderen?' Er werd flink gediscussieerd en er kwamen veel ideeën naar boven. Die ideeën werden meegenomen door de studenten Melvin en Mike van Terra, voor wie dit project tevens hun afstudeeropdracht is. Zij zullen de ideeën rubriceren. Er werd afgesproken dat een aantal van de ideeën direct in het voorjaar uitgevoerd zou worden. Dit is niet doorgegaan door corona. Toch is door op beperkte schaal verder gewerkt aan een aantal plannen. De resultaten daarvan zullen hopelijk later dit jaar gepresenteerd worden.

Tijdens de ledencontactavond op 3 februari vertelde Martijn Bunschoek een hoop wetenswaardigheden over juffers en libellen. Van de 70 soorten libellen die er in Nederland voorkomen, kun je er 58 in ons gebied aantreffen. Dat is een

behoorlijk groot aantal. De lezing werd opgeluisterd door een heel aantal prachtige beelden van juffers en libellen.

Tijdens de algemene ledenvergadering op 2 maart hebben we afscheid genomen van Niek Gosker en Evert Rolleman als bestuursleden. Niek heeft 6 jaar in het bestuur van de vereniging gezeten en werd ter vergadering bedankt met een bloemetje.

Evert heeft ook 6 jaar in het bestuur gezeten. Hij kon niet ter vergadering zijn en wordt later bedankt. Theo Douma werd voorgedragen en verkozen als nieuw bestuurslid. Mirjam Fagel wordt de nieuwe voorzitter, een taak die ze in samenwerking met Clarien Cornelissen zal uitvoeren.

Verder zijn natuurlijk alle onderdelen van een algemene ledenvergadering aan de orde geweest. Voor een volledig verslag verwijzen we naar website.

Na de pauze hebben we via een powerpoint van Mirjam Fagel naar een overzicht gekeken van de activiteiten van het jaar 2019 gekeken. Boeiend om te zien waar we met elkaar druk mee zijn geweest. Niet alleen in hoeveelheid activiteiten, maar ook in de grote diversiteit die er is.

Ledencontactavonden zijn er verder niet meer geweest. Wel is er nog een geprobeerd om een avond te beleggen bij Spoorzicht, maar voordat we zover waren kwamen we in een nieuwe corona golf terecht en kon dat ook niet doorgaan.

Wel kon het overleg met Staatsbosbeheer doorgaan, maar het overleg met buurtverenigingen (Zuidwolde en Oud Avereest) is helaas ook afgeblazen.

En andere activiteiten? Wat is er dan nog wel gebeurd?

Excursie naar het voedselbos. Op maandag 7 september zijn we op excursie geweest in het voedselbos van Mirjam Fagel. Midden in het bos bij IJhorst is daar een groot gebied waar allerhande eetbare planten en vruchtdragende bomen groeien. De avond begon met een video over het aanleggen en

onderhouden van een voedselbos. Het blijkt dat er een verrassend hoog rendement aan voeding in een bos kan groeien. Terwijl de eerste groep de video bekeek (onder het genot van wat lekkers uit het bos) kreeg de tweede groep de rondleiding. Al met al een mooie inspirerende avond.

Plaatsen egelkasten in het ruilverkavelingsgebied

Op verzoek van de provincie is er in het buitengebied van de Staphorst onderzoek gedaan naar kleine zoogdieren ivm de ruilverkaveling die op het punt van uitvoeren staat. Daarbij werd eerst een ochtend georganiseerd met vrijwilligers die mee wilden helpen met de inventarisatie. Tijdens deze bijeenkomst kwam het idee naar boven om een heel aantal egelkasten te plaatsen om op deze manier een goede gelegenheid te bieden voor overwinterende egels.

Harm Bloemhof verzorgde de bouw van een heel aantal kasten en deze werden later geplaatst.

Voor een meer uitgebreid verslag van deze activiteit: zie de vorige Scharrelaar

In het voorjaar is er een inheems bloemenmengsel ingezaaid in de voormalige moestuin op Dickninge, door leden van de vereniging. Ook zijn er in dit gebied een flink aantal jonge bomen aangeplant.

Website.

De vereniging beschikt over een eigen website: www.natuurbeschermingsvereniging.nl

Maandelijks wordt het verslag van de ledencontactavond toegevoegd.

Op de site is informatie te vinden over de doelstelling van de vereniging, de samenstelling van het bestuur, de verschillende werkgroepen en de agenda. Verder is er een fotopagina en is ons verenigingsblad 'De Scharrelaar' digitaal te zien en te lezen. Alle werkgroepen kunnen actuele informatie en foto's aanleveren voor de website. Adres: webmaster@nbvijs.nl.

Ledental

Ledental per 31 december 2020

491 volwassen leden,

64 jeugdleden en

52 adressen gratis Scharrelaar bezorgd

3 ereleden, waarvan 1 nog in leven

8 dragers "gouden zwarte mees" waarvan 3 overleden

Er zijn 12 aanmeldingen nieuwe leden, 5 jeugdleden die overgeschreven zijn naar de volwassenen, 2 leden overleden waarvan bericht is ontvangen (broers Albert en Harm Dunnink) en 24 afmeldingen.

Daarnaast staan er voor dit jaar zo'n 25 leden op de nominatie om geroyeerd te worden (2 jaar geen contributie betaald, ondanks diverse aanmaningen)

Hieronder volgt een aantal verslagen van de verschillende werkgroepen.

Ringwerkgroep 2020.

De ringwerkgroep bestaat uit de volgende personen. Harm Bloemhof, Jan Huls en Mark Meulman, die de roofvogels en uilen voor hun rekening namen en Jan Dunnink en ondergetekende de kleinere zangvogels. Er werden in 2020, negentienhonderdeenennegentig vogels van een ring voorzien. Verdeeld over vierentwintig soorten. Achtendertig vogels werden, verdeeld over acht soorten, terug gevangen die al een ring hadden. Dit is minder dan in 2019. Ook het zwarte mezen project (RAS) was dit jaar geen succes. Er werden slechts zeven geringde zwarte mezen terug gevangen. Om een goed overzicht te krijgen, is het nodig dat er minimaal twintig geringde vogels terug worden gevangen ieder jaar. Aan de hand van de vangst van geringde vogels kunnen we zien of de vogels die in de boswachterij geboren zijn hier ook gaan broeden in de komende jaren. Door diverse oorzaken is dat dit jaar niet gelukt. Ook werden er minder jonge bonte vliegenvangers geringd. Er was veel predatie. Vooral van de latere broedsels kwam weinig terecht vanwege predatie.

Ook werden dit jaar minder roofvogels en uilen geringd. Vooral de kerkuil deed het minder goed. Vijfentachtig jongen werden er geringd. Vorig jaar waren dat er nog honderdeenenvijftig. Vanwege het coronavirus was er dit jaar geen ringersdag. Er is dit jaar digitaal vergaderd.

Verder nog een woord van dank aan de nestkastcontroleurs voor het doorgeven van te ringen jonge vogels.

Namens de ringwerkgroep.

Harry van Wijk

Vogelsoort	geringd	terug gemeld
Boerenzwaluw	4	0
Bonte Vliegenvanger	1272	17
Boomklever	92	1
Boomkruiper	2	0
Bosuil	2	0
Gekraagde Roodstaart	55	0
Glanskop	18	0
Goudhaan	1	0
Grauwe gans	0	1
Grauwe Vliegenvanger	6	0
Grote bonte specht	1	0
Heggenus	1	0
Huismus	95	0
Kerkuil	85	0
Koolmees	60	6
Merel	5	0
Pimpelmees	29	0
Roodborst	1	0
Sperwer	1	1
Spreeuw	20	0
Staartmees	9	0
Steenuil	59	4
Torenavalk	58	1
Winterkoning	4	0
Zwarte mees	111	7
Totaal	1991	38

Natuurreizen:

Eens per twee jaar organiseert de werkgroep Natuurreizen een reis naar een, voor natuurliefhebbers, interessant gebied. Ook in 2020 was een reis gepland, dit keer naar Krakau in Zuidwest Polen. Helaas kon deze reis niet plaatsvinden, in verband met de coronacrisis. Deze reis is opnieuw ingepland en wel van donderdag 6 mei tot en met zaterdag 15 mei 2021. In de 2e week valt, zoals gebruikelijk, Hemelvaartsdag. De voorlopige reissom per persoon komt uit op € 950,-. Het minimum aantal deelnemers is bereikt, maar er is nog mogelijkheid tot deelname. Of de reis daadwerkelijk plaats zal vinden is afhankelijk van de ontwikkelingen, met betrekking tot de coronacrisis.

Krakau ligt in het Zuidwesten van Polen, vlakbij het Nationaal Park Ojcow, waar een bezoek aan zal worden gebracht. Verder staan Landschapsparken op het **voorlopige** programma en oude visvijvers waar veel bijzondere vogelsoorten kunnen worden gespot. Aandacht aan de cultuur van het land zal worden besteed door onder andere een stadstour in Krakau met het oude centrum en de jodenwijk. Afdalen in een zoutmijn zal ook een bijzondere ervaring zijn, evenals het aanschouwen van het indrukwekkende concentratiekamp Auschwitz/Birkenau.

Er wordt dus een interessant programma samengesteld, waarbij veel natuur, maar ook cultuur voldoende aandacht krijgen.

De werkgroep bestaat uit Jan Vos, Henk Benne en Janny Niehoff.

J. Vos, coördinator

Zoogdierenwerkgroep.

De werkgroep bestaat nog steeds uit twee personen; Harm Bloemhof en Theo Douma. Dit jaar een rustig jaar gehad, o.a. vanwege corona. De vleermuizenkasten in het staatsbos worden nog steeds goed bezet, voor het grootste deel door rosse vleermuizen.

De grote vleermuizenkast (het vleermuizenhotel in Nieuwleusen) is dit jaar niet gecontroleerd. Hij staat er overigens ook nog niet zo lang, dus maar de kans op bewoning neemt ieder jaar verder toe.

In de (na) zomer zijn we als werkgroep betrokken geweest bij het egelkastenproject in het buitengebied van Staphorst.

Afgelopen zomer hebben we de marterkast in het Carstensbos gecontroleerd. Bedoeling was om te kijken of hij kort geleden bewoond was geweest. Dat had te maken met een artikel in zoogdierland waar werd vermeld dat er voor het eerst een steenmarter in een apart daarvoor ontworpen kast was gesignaleerd. Die primeur hebben we al langere tijd. Al in 2010 werden de eerste dieren in een door Harm ontwikkelde kast waargenomen. Er lag nu wel een aantal keutels in de kast, maar die waren niet van recente bewoning. Steenmarters hebben een heel arsenaal aan verblijfplaatsen en zijn behoorlijk opportunistisch in de keuze daarvan.

Mede namens Harm Bloemhof,
Theo Douma

Plantenwerkgroep winter 2019/2020 en het jaar 2020

Op 31 oktober 2019, 19 december 2019, 30 januari 2020 en 27 februari 2020 hebben wij weer het aantal bloeiende planten-, struik- en boomsoorten geteld op landgoed Dickninge in De Wijk. Er werden resp. 38, 20, 19 en 18 soorten waargenomen. Bovendien zagen wij een paartje Middelste Bonte Specht. Wegens het Coronavirus is het in april niet doorgegaan.

Normaal beginnen wij met het zomerseizoen in april of mei, maar vanwege het Coronavirus dit jaar pas op 4 juni.

Afgegraven stuk in reservaat “De Vledders” van Landschap Overijssel: Op 4 juni, 25 juni, 30 juli en 27 augustus: 83 soorten. Bijzondere soorten: Moerasbasterdwederik, Egelboterbloem, Echt duizendguldenkruid, Holpijp, Moeraskartelblad, Grote kattenstaart, Echte koekoeksbloem, Koningsvaren, Moerasspirea, Stijve ogentroost, Gevlekte rietorchis, Moeraswespenorchis (nieuw 1 exemplaar, zie foto), Parnassia (zie foto), Veenpluis, Gewone waternavel, Grote wederik, Moeraswolfsklauw, Blauwe zegge, Dwergzegge, Kleine zonnedauw en Ronde zonnedauw.

Moeraswespenorchis

Parnassia

Rondom en in de vijver De Slagen achter het Medisch Centrum Staphorst:
2 juli: 81 soorten. Bijzondere soorten: Egelboterbloem, Echte koekoeksbloem, Gevlekte rietorchis, Hertshoornweegbree en Grote wederik.

Bermen Oosterweg Staphorst tussen Akkerweg en Polleweg:
16 juli: 93 soorten. Bijzondere soorten: Dauwnetel, Koningsvaren, Moerasspirea, Grote pimpernel (zie foto), Poelruit en Grote wederik. Opvallend dat de afraftering gedeeltelijk tot aan de verharde weg was geplaatst (zie foto).

Grote pimpernel

Landjepik Oosterweg

Op 22 juli, 6 augustus en 10 september hebben wij kilometerhok 214.522 (Rogat) geïnterviewd. In totaal 215 soorten. Bijzondere soorten: Bosanemoon, Egelboterbloem, Gele ganzenbloem, Gevleugeld hertshooi, Kikkerbeet, Korenbloem, Brede lathyrus (zie foto), Moerasspirea, Stijve ogentroost, Brede wespenorchis, Pijlkruid, Reuzenbalsemien, Grote wederik. Moerasspirea, Hertshoornweegbree, Zandblauwtje, Blauwe zegge en Zilverhaver.

Brede lathyrus

Klokjesgentiaan in vak achter de Ganzeplas

Op 17 september zijn wij naar het Koolhaarsven en het vak achter de Ganzeplas geweest. De bedoeling was het aantal Klokjesgentianen te tellen. Bij het Koolhaarsven telden wij 4 exemplaren en in het vak achter de Ganzeplas 33. Het verwijderen van de begroeiing vorig jaar heeft dus wel resultaat gehad (zie foto).

Bijzondere soorten zijn indicatieve, bedreigde en zeer zeldzame soorten.

Het project Wilde Narcis.

Door het Coronavirus hebben wij niet gekeken hoe de vorig jaar uitgeplante exemplaren het deden.

De verwachting voor 2020/2021 is om op de zelfde voet door te gaan. Corona is echter een zeer onzekere factor. Die kan roet in het eten gooien.

Jan Paasman, coördinator

Jeugdwerkgroep “Weer of geen weer”

2020 begon erg goed. Op 11 januari konden we onder grote belangstelling het in de afgelopen maanden gemaakte insectenhotel plaatsen. Ook hierbij aanwezig waren wethouder Alwin Mussche en Nico Arkes van Staatsbosbeheer. Het was dan ook mooi dat Staatsbosbeheer een mooi plekje langs de beleefroute gevonden had, zowel voor de bezoekers als de natuur.

Altijd weer hartverwarmend de samenwerking met Staatsbosbeheer. Laten we hopen op nog veel jaren samen optrekken ten behoeve van de natuur.

Het programma voor de komende maanden werd uitgedeeld. Daarna werd er van chocolademelk en nieuwjaarsrolletjes met slagroom genoten en na het vertonen van enkele opnamen van het maken van het insectenhotel ging ieder tevreden naar huis. Op 8 februari was meester Gelderblom bij ons. Hij wist ons veel te vertellen over zijn hobby: vogelen. De kinderen vonden dat een boeiende en leerzame middag met mooie verhalen en afbeeldingen. Het sterkte ieder wel in de gedachte dat we zuinig op de natuur moeten zijn.

Na de pauze konden ze nog prachtig snoepgoed voor de vogels maken. Dit was uitvoerig voorbereid door Klaasje. Het was een geslaagde middag.

En ieder keek eigenlijk al weer uit naar de volgende activiteiten, maar hier kon helaas niets van doorgaan door Covid 19. Alles lag stil; de volgende maanden kon de jeugd ook niet mee met de nestkastcontroleurs van de werkgroep

nestkastonderzoek, wat voor de kinderen altijd wel een mooie activiteit is, eigenlijk de basis van de oprichting in 1958 van de jeugdgroep.

Na de vakantie hadden we het idee: we kunnen weer wat. Dus weer een programma voor de komende maanden gemaakt, waar maar één activiteit van doorgegaan is. Daarna was het weer niet mogelijk om er mee door te gaan. Maar die ene activiteit was dan ook de fotowedstrijd van de mooiste paddenstoel of spannendste spin. Hier werden mooie afbeeldingen voor ingeleverd, zodat de jury een hele klus had om de prijswinnaars te bepalen. Hoewel de bekendmaking van de winnaars ook al weer door Covid 19 met de nodige problemen kreeg te maken, konden ze toch thuis een mooie prijs in ontvangst nemen. Dit was dan een kort jaarverslag van de werkgroep in toch wel een heel bijzonder jaar, waar we denk ik nog lang aan terugdenken. En laten we hopen dat we in 2021 toch nog weer wat leuks kunnen doen. De werkgroep bestaat uit; Hiltje Velde, Jaap Padding , Klaasje Krale, Hendrik Krale, Lia van de Sman, Hendrikje Vos en Jan Vos.

Namens de Jeugdwerggroep "Weer of geen weer", Jan Vos.

Werkgroep Nestkastonderzoek.

Het jaar 2020 is een jaar dat we waarschijnlijk ons nog lang zullen herinneren vanwege de Corona en de ingrijpende maatregelen die daarmee gepaard gingen, zo ook voor onze werkgroep.

De wekelijkse nestkastroute controles konden dit jaar niet met kinderen gelopen worden. Hopelijk heeft dit geen invloed op de opkomst van kinderen voor de komende jaren.

Door de maatregelen konden er dit jaar ook geen nieuwe controleurs meelopen. Gelukkig hebben we de routes nu ook in GPS formaat als Google Maps kaart beschikbaar. Deze kaart kun je op je telefoon zetten en dan met behulp van de telefoon van kast naar kast lopen, zonder dat je de route echt kent. Op deze manier hebben we 2 routes kunnen laten lopen door controleurs die vooraf niet bekend waren met de routes. Het blijft natuurlijk wel belangrijk om deze gegevens up-to-date te houden. Bij wijzigingen in de route dit dan ook graag doorgegeven, zodat deze verwerkt kunnen worden.

Deze gegevens worden ook gebruikt door de ringers en SBB i.v.m. de boskap, ik krijg de vaknummers van SBB door en kan dan op de kaart precies zien welke routes en nestkastjes er hangen in de vakken die gekapt gaan worden. Helaas bereikt ons deze informatie vanaf SBB wel telkens op het laatste moment. Deze communicatie kan zeker beter, zodat de controleurs tijdig ingelicht kunnen worden en de kastjes gemerkt kunnen worden met een lint.

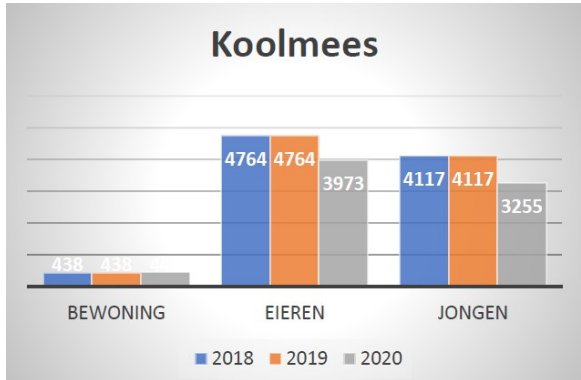
Resultaten broedseizoen 2020.

Na de natte februari maand hebben we de maanden daarna vooral droge, zonnige en warme voorjaars maanden gehad. De bezetting van de nestkasten was dit jaar over de gehele linie gezien dan ook zeker goed. Wel zien we dat de diversiteit in soorten minder wordt. De zwarte mees en glanskop worden steeds meer een uitzondering. De matkop en grauwe vliegenvanger zien we af en toe opdruken in de nestkasten. Onderstaand per soort de bevindingen van 2020.

De koolmees

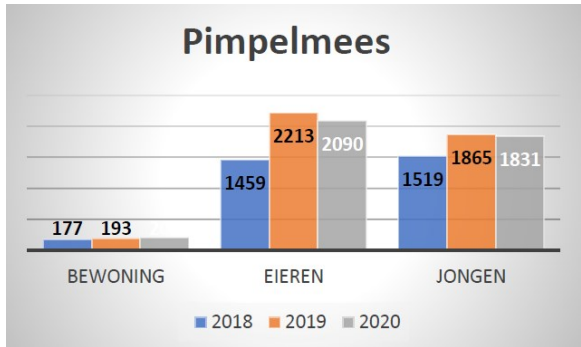
De koolmees blijft de meest geziene nestkastbewoner. We zien dat dit jaar de bezetting iets hoger ligt dan de voorgaande jaren, maar dat het aantal eieren en de uitgevlogen jongen minder zijn. Dit zou veroorzaakt kunnen zijn door de droge voorjaars maanden, waardoor het voedselaanbod minder is dan voorgaande jaren. Daarnaast hebben we vanuit SOVON de werkgroep NESTKAST, de melding ontvangen dat uit onderzoek naar vergiftiging van Koolmezen is gebleken dat mezen vaak hondenhaar in hun nest verwerken, iets wat wij op onze routes ook regelmatig waarnemen. De hondenharen komen in het bos doordat de mensen de hond kammen in het bos en de haren daar achterlaten. Vrijwel alle honden zijn echter behandeld met een vlooiën- en

tekengif. Deze gifstoffen blijken door de dunne huid van de jonge vogels te worden opgenomen in de bloedsomloop, waar deze tot de dood kunnen lijden. Laat dus de haren niet achter in het bos, maar kam de hond thuis, of neem de haren mee!

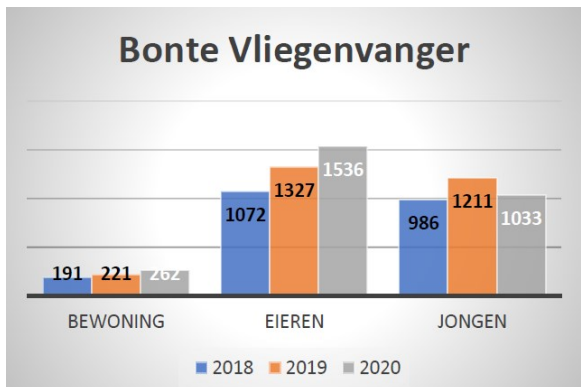
De pimpelmees

De Pimpelmees volgt zoals gewoonlijk op gepaste afstand. Ook hier zien we een toename in de bezetting, maar een afname in het aantal eieren en de uitgevlogen jongen, dit zou dus een bevestiging kunnen zijn dat het voedselaanbod minder is dan voorgaande jaren.

De bonte vliegenvanger

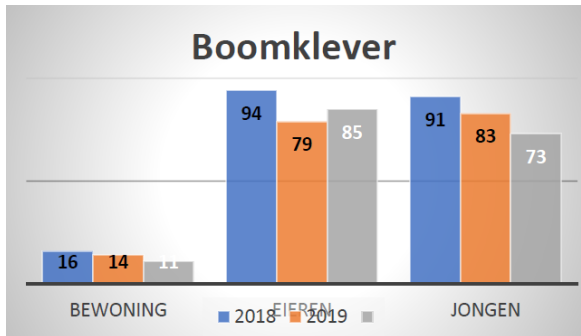
De bonte vliegenvanger heeft ook dit jaar een hogere bezettingsgraad, maar in tegenstelling tot de kool- en pimpelmezen ook meer eieren. Helaas zijn er dit jaar veel verstoringen, die voornamelijk plaats vonden in de periode dat de BVV jongen had. Deze werden met name veroorzaakt door de marter en de eekhoorn. Daarnaast waren er dit jaar, na uitkomst van de eieren opvallend veel nesten met dode

jongen. Dit kan op predatie van de ouders duiden door een marter, eekhoorn of kat, maar dat is niet geheel duidelijk. Wel zien we de ervaringen vanuit het veld zich ook vertalen in de cijfers. Na de hoopvolle cijfers van de bezetting en het aantal eieren, is het aantal uitgevlogen jongen beduidend minder. 70% van de eieren zijn uiteindelijk uitgebroed en succesvol uitgevlogen.

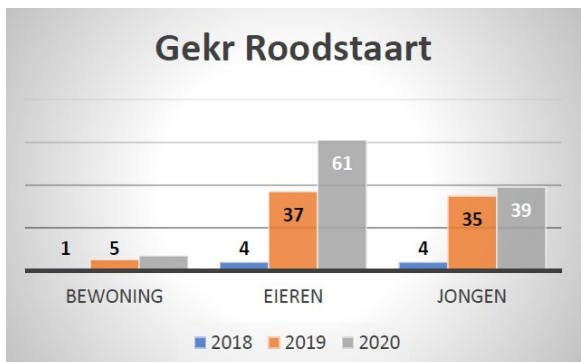
De boomklever

Wat vooral opvalt is dat de boomklever de laatste jaren afneemt. In het overzicht vanaf 1959 zien we de Boomklever rond 1994 voor het eerst in de nestkasten. Vanaf 2000 komen ze steeds veelvuldiger voor, maar vanaf 2017, toen we nog 140 uitgevlogen jongen hadden, zien we de aantallen weer terug lopen naar in 2020 73 uitgevlogen jongen. Dat is dus een halvering in 4 jaar tijd.

De gekraagde roodstaart

De gekraagde roodstaart heeft het ook dit jaar weer goed gedaan. De aantallen in Nederland blijven de laatste jaren redelijk stabiel. De toename in de nestkasten zal dan ook voornamelijk het gevolg zijn van de extra aandacht voor deze prachtige vogels van Jan Nijboer. Hij draagt zorg voor extra kasten in de gebieden waar ze worden waargenomen.

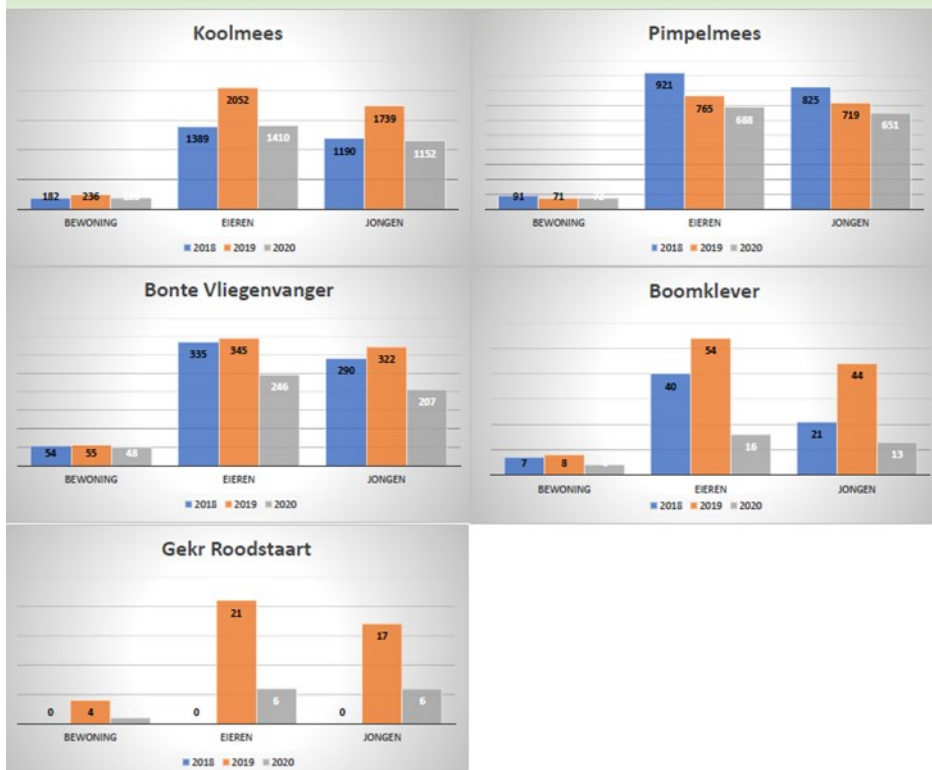
Het totaalbeeld over 2020 geeft een iets teruglopende tendens weer. Deze wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het droge voorjaar en de warme zomermaanden. Gezien de vele predatie tijdens het broedseizoen van de bonte vliegenvanger zullen we het komende voorjaar zeker aandacht moeten geven aan de staat van de nestkasten. We hebben dit seizoen ook gezien dat veel pinnen, waarmee de deksels geborgd zijn, er worden uitgetrokken en daarna

het deksel wordt gelicht, dit zal waarschijnlijk door de slimme eekhoorns worden veroorzaakt. Het is dus wel zaak dat we er goed op letten dat deze pinnen er niet te gemakkelijk uit getrokken worden. Nestkasten die al schade hebben of verrotte delen hebben zullen vervangen moeten worden. Deze kunnen eenvoudig worden opengebrouwen door de marter, eekhoorn of specht.

Hopelijk zien we in seizoen 2021 dan weer minder verstoringen, al is dit natuurlijk ook gewoon onderdeel van de natuur... het is eten of gegeten worden.

Roel Dunnink, coördinator werkgroep nestkastonderzoek.

Overzicht Randgebied 2018-2019-2020

Overzicht Boswachterij Staphorst 2018-2019-2020

Namens het bestuur,
Theo Douma

"Uhorst-Staphorst en Omstreken"
 Boswachterij Staphorst
 TOTAALOVERZICHT NESTKASTCONTROLE
 Code nummer 01 Totaalijst Boswachterij Staphorst

Jaar 2020	AANTAL KASTEN										1305										BEGRIJMSPERCENTAGE									
	Bewoning		Breedstels		Stalstal		Eeren		Totaal		Jongen		Totaal		Uitkomst %		Verpooide		Dode		Uitblijven		Onkeld		Gemiddeld		1e ei	1e jong		
	Klast	%	1e	2e	broed	2spelt	1e	2e	eheren	1e	2e	jongen	1e	2e	1e	2e	ei	1e	2e	ongst aantid	%	eheren	eheren	1e	eheren	1e	eheren	1e	eheren	
Koolmees	447	34.3	447	46	483			3746	227	3973	3417	183	3600	91.2	80.6					345	3255	90%	373	8.1	7.3	8.1				
Pruittwees	200	16.0	209	8	217			2034	58	2090	1878	35	1911	92.2	82.5					80	1831	98%	179	9.6	8.8					
Zwarte mees	15	1.1	15	4	19			131	23	154	97	20	117	74.0	87.0					27	90	77%	37	8.1	8.2					
Kuifmees	1	0.1	1		1			7		7			7	100.0						7	100%			7.0	7.0					
Blauwvlieg	2	0.2	2		2			18		18	12		12	68.2						5	7	85%	6	0.0	6.0					
Blauwvlieg	283	20.1	282	2	284			1439	9	1438	1346	4	1350	91.0	80.0					217	1023	92%	288	8.8	4.7					
Gr. Koolmees	1	0.1	1		1			47	14	61	38	14	52	82.0	100.0					14	38	92%	8	6.8	6.2					
Gr. Vliegster	1	0.1	1		1			4		4	4		4	100.0						4	100%	8	4.0	4.0						
Gr. Vliegster	5	0.4	5		5			18		18	18		18	100.0						18	100%			3.8	3.8					
K. Vliegster																														
Ripruis																														
Bosduif																														
Winterskoning	2	0.2	2		2			12		12	6		6	50.0						6			6	6.0	3.0					
Roodborst																														
Gr. Bonk. Specht	11	0.8	11		11			85		85	81		81	95.3						8	73	90%	4	7.7	7.4					
Bonk. leeuw																														
Totaal	882	73.7	982	63	1025	6	7831	338	7569	6804	258	7060								702	6358		899							

"Uhorst-Staphorst en Omstreken"
 Boswachterij Staphorst
 TORRALOVERLICHT NESTKASTCONTROLE
 Code nummer 02
 Totaalijst Randgebied

Jaar 2020	PANTAL KASTEN										412										BEZETTINSPERCENTAGE:										76,0	
	Bewoning		Eroefsaai		Totaa		Nestkast		Eieren		Totaa		Jongen		Totaa		Uitkomst%		Verstoorde		Dode		Overlevende		Ditvee		Gemiddeld		1e ei	1e jong		
Koolhies	Blast	%	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	1e	2e	af	%	af	%	af	%	af	%	af	%	af	%		
	188	45,6	188	14	202				1395	75	1410	1161	42	1203			87,0	56,0					4	651	89%	33	8,6	9,1				
Pampelmies	72	17,5	72						688		688	655		655			95,2															
Zwarte mies																																
Kruifmies																																
Muttschijmes																																
Groene Vliegsv	48	11,7	48	1	49				242	4	246	232	4	236			95,9	100,0					29	207	88%	10	5,0	4,8				
Gauw Vliegsv	1	0,2	1						6		6	6		6			100,0						6	100%			8,0	8,0				
Spreuw																																
Krauw																																
Ringmuis																																
Boskruiper																																
Winterkoning																																
Roodborst																																
Gt Bonne Specht	4	1,0	4						16		16	13		13			81,3						13	100%	3	4,0	3,3					
Boskruiper																																
Totaal	313	76	313	15	328				2297	79	2366	2067	46	2113									84	202%								

**OVERZICHT VAN
TERUGGEMELDE GERINGDE
VOGELS UIT DE REGIO**

RINGGEGEVENS							
Ringnr.	Ring- datum	R	Soort	Gsl.	Leeftijd	Plaats	Referentie
BH 97207	26-05-18	5	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 60 Nk. 020 - 0884	Fam. Van Lubek
NLA 3540408	20-05-19	P	Torenvalk	O	Nestjong, niet vliegvlug	Boazum, Suderdijk 2	J. Roosma
V 574109	7-05-12	7	Boomklever	O	Nestjong, niet vliegvlug	De Schiphorst, Schiph. weg	Henk Luten
BH 95294	27-05-19	5	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 6 Nk.019 -0740	Berend Witte
BH 95868	1-06-19	5	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 20 Nk 052 - 0662	Eric Dominé
BH 88020	09-05-19	P	Bonvli	V	> 2 kj	Diever, Kampweg	Chr. Both
BF 80120	01-06-17	5	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 45 Nk.022 - 0954	Witte / Timmer
BH 95442	31-05-19	2	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 7 Nk.021 - 1104	Klaas Koobs
BH 96238	13-05-19	5	Bonvli	O	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 31 Nk. 009 - 0549	Harry van Wijk
BF 79165	07-06-16	5	Bonvli	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 18 Nk.052 - 0684	Eric Dominé
BH 96239	13-05-19	5	Bonvli	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 50 Nk. 009 - 0575	Harry van Wijk
BH 96234	13-05-19	5	Zwarte mees	V	2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 24 Nk. 106 - 1293	Harry van Wijk
BL 20082	12-05-20	5	Zwarte mees	M	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 24 Nk. 106 - 1291	Jan Nijboer
BH 96193	7-05-19	5	Zwarte mees	V	2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 59 Nk. 006 - 1319	Thijs Tuin
BE 07685	03-06-18	5	Zwarte mees	O	Nestjong, niet vliegvlug	BWS, vak 21 Nk 007 - 0157	Egbert Tuin

Leeswijzer

R = Ringer M = Melder

Code R en M

Gsl is geslacht

1	H. Bloemhof	O	Onbekend
2	J. Dunnink	M	Man
3	J. Mussche	V	Vrouw
4	J. Huls		
5	H. van Wijk		
6	L. Blaauw		
7	H. Luten		
P	publiek		

MELDGEGEVENS				INFORMATIE				
Meld-datum	M	Gsl.	Leeftijd/ Conditie	Plaats	Referentie	Afst. in km.	Gra- den	Tijd in dgn
03-03-20	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 30 Nk. 117 - 1205	Gerrit Jan Timmer	0,6	52	708
23-10-20	2	O	Dood, korter dan 1 week	Staphorst, Klaas Kloosterw. 28b	H. Coster	58,2	325	522
07-02-13	2	M	Levend, los door ringer	BWS, vak 57 Schotsweg 8	J. Dunnink	3,2	344	276
05-05-20	5	V	Levend, los door ringer	BWS, vak 48 Nk. 008 - 1360	Jan Compagner	2,7	269	344
29-04-20	5	V	Dood, < wk. In nest koolmees	BWS, vak 21 Nk. 007 - 0170	v.h. Egbert Tuin	0,4	82	333
04-05-20	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 31 Nk. 009 - 0545	Harry van Wijk	28	6	361
11-05-20	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 50 Nk. 009 - 0573	Harry van Wijk	2	124	1075
10-05-20	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 50 Nk. 017 - 1215	Gerrit Jan Timmer	1,6	273	345
6-05-20	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 31 Nk. 009 - 0551	Harry van Wijk	0	129	359
06-05-20	5	V	Dood, < wk. In nest koolmees	BWS, vak 28 Nk. 005 - 0815	Fam. Vos	2,3	141	1429
11-05-20	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 50 Nk. 009 - 0575	Harry van Wijk	0	0	364
20-06-20	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 24 Nk. 106 - 1283	Jan Nijboer	0,2	257	404
20-06-20	5	M	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 24 Nk. 106 - 1283	Jan Nijboer	0,3	270	39
20-05-20	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 59 Nk. 006 - 1319	Thijs Tuin	0	0	379
16-05-20	5	M	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 14 Nk. 017 - 0615	Menno Douma	0,9	320	1443

Biologisch - dynamisch bedrijf

de Zonnehorst

Tuinderij met Boerderijwinkel • Groente - abonnementen • ECEAT Camping

100% Biologische Landbouw en Voeding.

Net buiten het dorp Nieuwleusen, aan de **Evenboersweg in Punthorst** is het biodynamische groenteteeltbedrijf **de Zonnehorst** gevestigd.

Een gevarieerd bedrijf met ook veel natuur, bloemen en bijen.

De **uitgebreide boerderijwinkel** biedt een ruime keus aan biologische producten.

Openingstijden boerderijwinkel:

Maandag van 13.00 tot 18.00 u

Woensdag en vrijdag van 09.00 tot 18.00 u

Zaterdag van 09.00 tot 13.00 u

Tevens **webwinkel** met thuisbezorging tegen een geringe vergoeding.

Over en rond de tuinderij kan ieder die dat leuk vindt het **1 ½ km lange Zonnehorstpad** wandelen om een mooie indruk te krijgen van het totaal.

Meer informatie: www.zonnehorst.nl

Kom eens aan!

Wij zijn doorlopend op zoek naar

JONG TALENT

Meer weten?

0522 - 46 32 82

DULASTA

Metaalbewerking

www.dulasta.nl

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vogels:			
13-12-2020	Kraanvogels ± 50 ex.	Zuidwolde, Takkenhoogte	Harm Bloemhof
26-12-2020	Kramsvogel ± 25 ex. kleine bonte specht	Rouveen, ORW 336	G. Lindenholz
05-01-2021	Zeearend (juveniel) Blauwe Kiekendief ♀ Watersnip	Boswachterij Staphorst, Vier Bergen	Marcus v.d. Zaag Arnold Lassche
16-01-2021	Goudhaan	Staphorst, Lankhorsterweg 21	J. v.d. Sluis
14-01-2021	Glanskopmees	IJhorst, Carstenbos	Jaap Huiskes
17-01-2021	Staartmees (3 ex.)	IJhorst, Carstenbos	Jaap Huiskes
18-01-2021	Boomkruiper	IJhorst, Carstenbos	Jaap Huiskes
19-01-2021	Goudhaan (groepje)	IJhorst, Carstenbos	Jaap Huiskes

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
19-01-2021	Kuifmees (groepje)	IJhorst, Carstenbos	Jaap Huiskes
Amfibieën:			
20-12-2020	Groene kikker verkeersslacht- offer	IJhorst, Van Wijngaardenstraat.	Harm Bloemhof
Zoogdieren:			
02-01-21	Eekhoorn, bij voedertafel.	Staphorst, ORW 167	Henk & Germa Veldman
Vlinders:			
12-01-21	Dagpauwoog in de zon op beschutte plek	Boswachterij Staphorst Oude Vijver	Klaas Hoeve

Goudhaan

Op 14-01-2021 waargenomen aan de Staphorster Grote Stouwe tussen Hamingen en Dekkersland tussen 15.30 en 16.30 uur.

Kuifeend		1 paartje
Kieviten		80 exempl.
Canadese Gans		95 exempl.
Kol en Kleine Rietgans		800 exempl.
Spreeuw	2 groepen	1000 exempl.
Grote Zilverreiger		4 exempl.
Blauwe Reiger		1 exempl.

Jan Dunnink

foto: Roel Dunnink

!! WIJ ZOEKEN NATUURLIEFHEBBERS !!

JONG en OUD

Zaterdag 13 OF zondag 14 maart.

Alternatieve wandeling door eigen tuin

Op deze dagen zoeken we contact met de natuur, door te kijken en noteren wat er in onze tuinen voorkomt.

Omdat we niet iedere dag elke mus, merel, egel of eekhoorn melden maar het wel belangrijk is om te weten waar en hoeveel deze soorten voorkomen.

Voor deze activiteit geldt; meld je aan via aanmelden@nbvijs.nl en daarna ontvang je nadere info en tellijsten.

De 1e 50 aanmelders ontvangen een WNF vetbolhouder *.

(* 1 per adres, op voorwaarde dat de telresultaten worden ingeleverd).

Deze kunt u ophalen voor de telling zodat u extra vogels kunt "lokken".

De waarnemingen worden gedeeld met het NDFF.

Ga je liever zelf de natuur in, bijvoorbeeld onze eigen Zwarte Mezen Route in de boswachterij bij de Zwarte Dennen.

Haal dan nu gratis het boekje de Zwarte Mezen Route op.

Dit kan op donderdag, zaterdag of op afspraak worden opgehaald bij de penningmeester, KroKo MultiPunt, Heerenweg 42 IJhorst (0522-443376).

Ook zijn hier diverse zoekkaarten te koop.

DECEMBERWANDELING DOOR TAKKENHOOGTE

Bij het begin van mijn wandeltocht wordt mijn aandacht getrokken door een min of meer herkenbaar vogelgeluid. Even later verstomt het. Door het natuurterrein de Takkenhoogte, globaal gelegen tussen het riviertje de Reest, Pieperij, Fort en Balkbrug, loop ik een gemarkeerde route. Geschiedenis: De Takkenhoogte is vernoemd naar de familie Takken, die in de 19^e eeuw op De Wildenberg woonde. Ergens begin 20ste eeuw ging het boerenbedrijf ten onder door miltvuurbesmetting, waaraan alle koeien bezweken (de ziekte is bij mensen en dieren al heel lang bekend: het was een van de tien plagen van Egypte in de tijd van Mozes.)

Tijdens het opnieuw inrichten als natuurgebied in de vorige eeuw vestigde zich een kolonie oeverzwaluwen, die zich spontaan vestigde in een depot zand en tot broeden kwam. Om deze bijzondere vogel een plekje te geven is een pertinente betonnen zwaluwwand gemaakt. Verder wandelend passeer ik de Reest vervangende leiding; een wijk dat het 'overtollige' water van De Reest afvoert naar de Hoogeveense Vaart. Rondom deze Reestleiding is een plassengebied gecreëerd, waar watervogels dankbaar gebruik van maken. Wederom hoor ik een schel en dichterbij een trompetachtig: *kroeh* en een rustiger keelklank *kr-r-r* geluid, maar verder niets te zien. Vanwege het massale geluid moeten het er vele zijn. Iets verder, midden in het gebied, bevindt zich het meeuwenveen, ook bekend als meeuwenplas. Ik kan mij herinneren dat onze voormalige voorzitter en oprichter van de vereniging L. Blaauw (1920-2011) hier vele jonge kok- of kapmeeuwen van een pootring voorzag. Soms ging het gepaard met enige hilariteit in een wankel bootje op het water. Het broeden van de kok-kapmeeuw in deze meeuwenplas is verleden tijd.

Aangekomen – op afstand door het wandelpad – bij de met riet omgeven meeuwenplas werd het geluid steeds harder; maar nog steeds niets waar te nemen. Toen mijn BirdingApp maar eens geraadpleegd en de naam van de

vermoedelijke veroorzakers van het kabaal ingetoetst. Mijn vermoeden werd bevestigd, maar had nog steeds geen exemplaar gezien, totdat plotseling een vijftigtal het luchtruim kozen, een rondje vlogen en terugkeerden naar de plas verscholen achter het riet: de **Kraanvogel**. De vogel wordt zo nu en dan in het Reesdal en de Vledders waargenomen. Met de herinrichting van de Vledders in IJhorst en een geringe verhoging van het waterpeil kan het natuurterrein dienen als mogelijke broedplaats, zo is de verwachting. Blaauw vertelde dat de Vledders in de jaren zestig van de vorige eeuw een vogelparadijs was van Kieviten, grutto's, wulpen, tureluur en watersnippen, die hier kwamen foerageren. Thans wordt de basis gelegd voor een nieuwe vogelrijke toekomst.

Harm Bloemhof

Foto: Jan Vos

GESPONSEERD RESULTAAT

Waar met hout wordt gewerkt ontstaat 'afval', zo ook bij Tuin bouwmaterialen Staphorst. Via Roelof Veijer werd ons een partij plankjes aangeboden, heel geschikt voor het maken van nestkasten voor hollenbroeders. Het verkregen materiaal is goed voor ca. 50 nestkasten. Zie bijgaande foto van het eindresultaat.

Hartelijk dank!

Harm Bloemhof

MIJN VERHAAL STAATSBOSBEHEER

Wat heb jij toch een machtig mooie baan! Hoe vaak ik dat wel niet heb gehoord. En steevast is mijn gewiekste antwoord; "Mijn vader zei altijd tegen mij, jongen onthoud dit goed. Je moet je hele leven werken zoek iets dat je leuk vindt en dat heb ik gedaan". Ik was negen jaar oud en riep toen altijd al ik wil de boswachter worden in Hardenberg. Heb daarvoor mijn opleiding aangepast. De lagere en daarna de middelbare bosbouwschool en al lerend en werkend bij Staatsbosbeheer gekomen. Ik werk al sinds 1979 bij deze prachtige dienst. Heb alle aspecten van het beheerwerk mogen doorlopen. Van bosarbeider, surveillant, inventarisatiemedewerker, assistent opzichter, opzichter naar boswachter publiek. In veel prachtige gebieden mogen werken, Boswachterij Hardenberg, Ruinen, St Anthonis, Schouwen Duiveland en vaste voeten gekregen in het Leenderbos. In die tijd kon ik mijn bosbouwhart ophalen. De organisatie Staatsbosbeheer die in 1899 is opgericht om de woeste gronden te beteugelen. Maar ook om hout te telen voor de mijnen in Limburg. Rond die tijd stond heel de wereld op zijn kop, had ik geleerd. Oude landbouwkundige systemen die aan haar eigen succes ten onder gingen. De potstalcultuur, waarbij begrazing van heide en weidegronden belangrijk was. Maar nog veel belangrijker, het opvangen van mest om gronden die dicht bij de boerderijen lagen, vruchtbaar te maken. Het vee dat in de ochtend op de brink verzameld werd. De Koeherder die de koeien mee nam naar de laaggelegen weidegronden langs de rivieren en beken. De schaapsherder nam de schapen

mee naar de hoger gelegen velden (heidegronden). In de avond werd het vee weer verzameld op de brink en op stal gezet, om de mest op te vangen. De stallen werden met gestoken heideplaggen dagelijks ververst. Totdat de mest aangevuld met heideplaggen, zo hoog was opgepot dat de koeien en schapen met het hoofd tegen het dak liepen. De stal werd veelal handmatig leeggemaakt. De ruige stalrest werd gebruikt om de nabij gelegen akkers vruchtbaar te maken. Deze akkers noemen we de essen of enken. Dit succesvolle agrarisch systeem heeft uiteindelijk tot rooibouw geleid. De gronden raakten door het plaggen en onze hout- en turfbehoefte langzaam uitgeput. Want woningbouw en het verwarmen en koken ging in die periode nog anders dan nu. Met de uitvinding van kunstmest en verder gaande mechanisatie kwam hierin verandering. We konden toen ineens gronden die verder van de boerderij lagen ook vruchtbaar maken. De heidemaatschappij werd toen opgericht en bracht Nederland in ontginning. Gronden die niet geschikt waren voor landbouw werden bebost om zoals al gezegd, de woeste gronden te beteugelen en hout te telen voor de mijnen in Limburg. Staatsbosbeheer was echt een houtboer in die tijd. In dezelfde periode maakt ook de onderwijzer Jack P. Thijsse zich druk. Het laatste stukje oernatuur zou een vuilnisbelt moeten worden. Hij heeft het Naardermeer voor deze ondergang behoed en de vereniging Natuurmonumenten werd opgericht. Hun inzet heeft ertoe geleid dat ook de overheid ook aandacht kreeg voor natuurbehoud. Waardevolle gebieden werden aangekocht en beheerd door het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk. Hier werkten de jongens en meiden die volledig voor de bescherming van plant en dier gingen. Geen houtproductiedoelstellingen enkel natuurdoelen. In 1982 werd deze dienst ontmanteld en de prachtige en kwetsbare natuurterreinen die bij hen in beheer en eigendom waren ondergebracht bij de houtboer Staatsbosbeheer. Ik was nog maar net in dienst bij Staatsbosbeheer maar heb heel bewust deze verandering van dichtbij meegemaakt en aan de lijve ondervonden wat het doet met medewerkers. Houtproductiedoelen versus natuurdoelen. Ineens werd een dode boom meer waarde toegedicht dan een levende. Oude medewerkers die het gevoel kregen het altijd fout gedaan te hebben. Kortom twee bloedgroepen vloeiden samen. Dat soort veranderingen kost tijd en energie intern maar ook extern. De buitenwereld die soms niets meer begreep van onze organisatie. Gevolgd door de opkomst van de vrije tijdseconomie waarbij wij als Staatsbosbeheer ruimhartig onze bijdrage leverden. Nu kennen we allemaal SNL subsidie die provinciaal belegd is. Maar voor 2012 kenden we binnen onze dienst niet alleen Natuurdoelen maar ook nog eens recreatiedoelen. Iedere hectare die we in beheer hadden kende een natuurdoel en een recreatiedoel. Het voorzieningsniveau binnen onze terreinen was en is dus om die reden erg hoog. Staatsbosbeheer als publieke organisatie beweegt mee met de maatschappij. We beheren ruim 273.000 ha terrein met uiteenlopende doelen.

Dit is 7% van het landoppervlak. In 1988 zijn we weliswaar verzelfstandigd maar hebben nog steeds een publieke taak. Als participant en rentmeester van de aan ons toevertrouwde terreinen richten we ons op landschappen / gebieden die al dan niet door de mens beïnvloed zijn. Waar het merendeel van de planten en dieren zich spontaan gevestigd hebben. In de balans van Beschermen-Beleven en Benutten proberen we de aan ons toevertrouwde terreinen tot maatschappelijk nut te brengen.

Als boswachter publiek mag ik de verbindende schakel zijn tussen mens en natuur. In de verbinding met mijzelf en de maatschappij neem je je eigen liefde mee. Mijn liefde als 9 jarig jongetje opgegroeid in een groot gezin, vond mijn rust en zingeving in al mijn veldtochten. Zwervend door de velden met om je hoofd tierende tureluurs en dartelende veldleeuweriken en de kieviten, grutto's noem het maar op. Met eigen opgerichte natuurclubje de Flierefluiter ontwikkelde ik mijn liefde voor plant en dier. De Flierefluiter ben ik altijd gebleven het clubje bestaat al lang niet meer. Tijdloosheid ervaar ik bij deze tochten en ontdekkingen. Tijdloosheid is ook iets dat hoort bij ontwikkeling van natuur. Autonome ontwikkeling in verbinding met je omgeving. Ook de magie van oude bomen en ongestoorde groeiplaatsen. Nog steeds sta ik stil in verwondering bij iedere oude boom. Met al zijn littekens. Ik vraag me altijd af welk verhaal deze boom kan vertellen. Ik ben nu bezig met mijn verhaal Staatsbosbeheer. Maar wat als we deze vraag aan de bomen zouden stellen? Ik denk dat we er stil van zouden worden. Net zo stil als het nu in de velden is! Een van mijn persoonlijke drijfveren is en blijft om een bijdrage te kunnen blijven leveren aan het beschikbaar en bereikbaar houden van natuur. Ik ben ervan overtuigd dat we meer in verbinding moeten blijven met onze leefomgeving. Ook ik ben de verbinding onderweg kwijt geraakt. IK heb in mijn carrière de mooiste dingen van dichtbij mogen zien en mee mogen maken. Bijzondere mensen ontmoet en gesproken. Inzichten opgedaan die op dat moment noodzakelijk waren. Meebewegen in de grilligheid van politieke keuzes en opnieuw positie zoeken als mens en als medewerker van Staatsbosbeheer. Invulling geven aan grillen van de politiek. Maar ook heb ik gezien dat we als organisatie flexibel en veerkrachtig maar ook tijdloos kunnen zijn. Het spel tussen veranderend management die opportunistisch de politiek volgt en autonome ontwikkeling van de natuur zelf. Daarbij op zoek zijn naar waar de draagkracht en ruimte zit. Ook hier is het spel van verbindingen bepalend. Heeft alleen een andere naam, dan noemen we het lobby.

Maar nieuwe verbindingen heb ik in 2008 ook gemaakt door in aanraking te komen met Prinses Irene. Ik heb mee mogen helpen bij het tot stand komen van Natuurwijs. Een samenwerking met destijds de Universiteit van Utrecht, het Natuurcollege en Staatsbosbeheer. Een verbinding waarbij didactische vaardigheden, bezieling en no nonsens bij elkaar kwam en tot een prachtig educatief programma is ontwikkeld. Anders kijken, mediterend met rust en

bezieling omgaan met onze medeschepselen. Met verwondering weer ervaren één te zijn met de natuur. Uiteindelijk middels onder andere Natuurwijs, een ieder een kickervaring in de natuur te gunnen. Het past perfect in mijn persoonlijke ontwikkeling en levensdoel.

Heel lang heb ik door mijn bosbouwachtergrond het maakbare nagestreefd. Kweken van kwalitatief goed zaaghout. Maar door open te blijven staan voor nieuwe verbindingen blijf je jezelf en daarmee de organisatie ontwikkelen. IK heb in de bloedgroepmenging bewust een keuze gemaakt. Intern was er veel

wrijving tussen bosbouwers en natuurbeschermers pur sang. Er was altijd veel emotie in het spel. En als er emotie in het spel is komt de dialoog niet op gang. Ik heb toen gekozen om naar een gebied te gaan waar natuurbescherming de boventoon vierde. Zodoende ben ik in de Biesbosch terecht gekomen. Een heel leerzame periode en uiteraard een prachtig gebied. Uiteindelijk kwam toch je jongensdroom in een vacature voorbij. Boswachter VPR Ommen met ondersteuning in Hardenberg. Het voelde na 20 jaar in het zuidwestelijk deel van Nederland gewerkt te hebben als thuiskomen. Voor het eerst kon ik ook in mijn moederstaal vergaderen. Ambtelijk een bijzondere ervaring. EN hoewel ik veel omzwervingen gemaakt had in mijn jeugd ontdekte ik het Vechtdal opnieuw en verwonder me nog dagelijks over haar schoonheid en diversiteit. Ooit mocht ik een elevator pitch schrijven over het Overijssels Vechtdal

Vechtdal Alle Tijd

Het Vechtdal is een landschap met vele kwaliteiten; van beekdalen zoals Vecht-Regge-men Reestdal tot aan Stuwwallen Besthmenerberg en Lemelerberg. Van zandverstuiving tot uitgestrekte bossen met een veelzijdigheid aan planten en dieren. Denk aan de vechtanjer, geel walstro, wilde tijm en de dansende klokjes van de kievitbloem. Het vechtdal waar onder andere; raaf, wulp, ree, otter, bever en das zich thuis voelt. Maar waar men ook culinair geïnspireerd wordt door de knoflookpad. Het Vechtdal is een feest van herkenning voor jong en oud. Van pittoreske dorpen, tot kastelen van groot tot klein. Denk aan Gramsbergen, Hardenberg, Ommen, Dalfsen en Zwolle. Het Vechtdal is ook buitenspelen in het Wervend Wormhol, het Wolvenspoor, Knof de Pad, Koesafari of ga overleven met Vechtdalbushcraft.

Het Vechtdal, waar men werk maakt van persoonlijke aandacht! Neem tijd voor jezelf en voor elkaar. Vechtdal Alle Tijd!

In dit prachtige gebied mag ik verbindingen leggen. Het recreatief medegebruik is intensief maar toch kleinschalig. Onze boswachterijen Hardenberg, Ommen en Staphorst leveren een bijdrage aan onze nationale houtbehoefte. Onze vele natuureservaten langs de Vecht herbergen een grote biodiversiteit. De aanwezige infrastructuur levert een bijdrage aan ons aller welzijn. Sport en spel wandelen fietsen, ruitersport, bootcamps, varen, mountainbiken noem maar op. Maar ook de rustige vormen. Bezinning stilte en duisternis. Alle elementen zijn aanwezig.

Maar het is ook een feit dat we steeds verder stapelen in het toevoegen van functies. Het stapelen van doelen op steeds dezelfde oppervlak doet iets met de omgeving. Het bewust maken van deze stapeling en de gevolgen van de keuzes die we maken, vind ik nog steeds een van de mooie kanten van mijn werk. Ook hoe ik hier invulling aan mag en kan geven. Want we doen het dus voor alle Nederlanders. Dat zijn er meer dan 17 miljoen. En een ieder heeft hierbij zijn eigen beleving en gevoel. Emoties lopen soms hoog op. Zowel intern als extern. Sectoraal denken in plaats van integraal. Ik moet vaak denken aan de Klaverblad reclame. Als je maar lang genoeg normaal doet wordt je vanzelf bijzonder. Dat is in ons vak ook zo. Natuurbeheer is en blijft een beheer van de lange adem. De keuzes van nu hebben gevolgen voor onze toekomstige generaties. Dat we last hebben van de verloren generaties merken we steeds meer. De verloren generatie is de generatie die de verbinding met zichzelf en zijn omgeving is kwijtgeraakt. Hoe ga je van iets houden wat je nooit gekend hebt?

Ik zal me als boswachter publiek dan ook blijven inzetten om een ieder een kickervaring in de natuur te bieden. Een ieder bewust maken dat we keuzes in verbinding met onszelf en de omgeving maken. Als we de keuzes bewust maken kunnen we ook staan voor de gevolgen. Vaak zijn het onze onbewuste en opportunistische keuze die ons vaak achter de oren doen krabben.

Beschikbare middelen (lees geld) als sturend instrument. Vaak wel het smeermiddel om zaken te realiseren. Maar ik gebruik ook vaak, sterker nog ik praktiseer ook de metafoor van de vogelliefhebber en de mug.

We hebben onze mond vol van een bijdrage leveren aan de natuur. We doneren aan allerlei instellingen. Natuurbescherming, landschappen vogelbescherming en denken daarmee een bijdrage te leveren aan de natuur. Maar in mijn bescheiden mening kun je op een veel eenvoudigere manier een actieve bijdrage leveren aan de natuur. Zorg dat je weer in verbinding komt met jezelf en de omgeving. Kansen volop. Als in de zomeravonden de muggen weer rondzoemen. Pak dan niet meteen de vliegenmepper. Laat je eens heel bewust, met volle aandacht prikken door een mug. Voel hoe zijn zuigsnuit door je huid naar binnendringt. Zie en voel hoe zij met kleine zuigbewegingen haar achterlijf vult met jouw bloed. Geef toestemming aan de mug. Bedenk dat jouw bloed bij zal dragen aan het volbrengen van haar zwangerschap. Want alleen zwangere muggen steken. De jonge muggen die hieruit en met jouw bijdrage groot worden zullen tot voedsel dienen van de zangvogels. Deze dienen weer tot voedsel aan andere roofdieren en vogels. Het spel van eten en gegeten worden. Deze bewuste bijdrage kunnen we allen in verbinding met onszelf oefenen. En ik ben het nog steeds eens met de spreker. Wat heb ik toch mooi werk.

Nico Arkes
Boswachter Publiek
Staatsbosbeheer Vechtdal

EIKENPROCESSIERUPS

Waarnemingen

In Nederland zijn veruit de meeste waarnemingen bekend van de rupsen van alle landen binnen het verspreidingsgebied. In de onderstaande tabel zijn de waarnemingen van de eikenprocessiev�inder opgenomen in verschillende tijdvakken in België en Nederland, Duitsland is voor de volledigheid ook opgenomen. Bron: RIVM.^[19]

Waarnemingen van de eikenprocessierups				
Land	1750 - 1910	1911 - 1970	1971 - 2008	Totaal
België	6	1	836	843
Nederland	57	3	3220	3280
Duitsland	23	126	489	638

Habitat

De habitat bestaat uit gebieden waarin eikenbomen groeien, zoals bossen, tuinen en lanen.^[12]

Verschillende eikensoorten worden binnen het areaal wel gebruikt als waardplant, zoals de wintereik (*Quercus petraea*), de donzige eik (*Quercus pubescens*), de pyreneeëneik (*Quercus pyrenaica*), de hulsteik (*Quercus coccifera*) en de soorten *Quercus boissieri* en de Hongaarse eik (*Quercus frainetto*).^[21]

De rups wordt in België en Nederland vooral gesignaleerd in zomereiken langs lanen in steden en dorpen, erfbepantingen op campings en landgoederen in bosrijke omgevingen. In bossen wordt de rups ook waargenomen, maar in mindere mate waardoor de overlast er beperkter is. Dit komt omdat de rupsen liever in bomen zitten die veel zonlicht ontvangen.

De volwassen vlinders zijn zwervers die geen specifieke habitat hebben.

Voedsel

De rupsen kunnen een eik geheel kaalvreten.

De rups is bijzonder vraatzuchtig en leeft van de bladeren van planten. De rups is monofaag en heeft een duidelijke voorkeur voor de bomen uit het geslacht eik (*Quercus*), vooral de zomereik (*Quercus robur*) en de moseik (*Quercus cerris*). Deze boomsoorten zijn de voornaamste waardplanten van

de rups. Als de rupsen vroeg in het jaar uitkomen, beschikken ze vaak nog niet over voedsel. Ze kunnen tot twee weken zonder maaltijd overleven.

De rupsen verplaatsen zich 's nachts, op zoek naar voedsel. Hierbij lopen ze in meerdere rijen dicht achter elkaar aan als in een processie. Overdag zijn ze inactief en schuilen ze tegen de warmte in hun nest. De getalsmatige ontwikkeling van de rups wordt gestimuleerd door droge winters en droge, warme zomers. De vlinder heeft zo geprofiteerd van veranderingen in het klimaat.^[22]

De rupsen eten het liefst de jonge blaadjes en de knoppen. Na enige tijd zijn dergelijke voedselrijke delen echter volledig weggevreten en de rupsen beginnen dan aan de oudere bladeren. Er zijn waarnemingen bekend van bomen die geheel ontbladerd werden.^[23] Van aangetaste bomen is beschreven dat ze minder en kleinere eikels produceren.^[9] De rupsen eten niet het gehele blad maar alleen het bladmoes en de kleinere nerven; de centrale nerven van

het blad worden met rust gelaten. Hierdoor blijft een soort 'bladskelet' achter waardoor de vraatschade van de eikenprocessierups makkelijk is te herkennen. De vrouwelijke rupsen eten gemiddeld meer bladeren dan de mannetjes. Doordat er hierdoor minder mast wordt afgezet kan dit nadelige gevolgen hebben voor andere dieren die geheel of gedeeltelijk van eikels leven zoals eekhoorns, muizen en wilde zwijnen.^[13]

In uitzonderlijke gevallen raakt de boom zo verzwakt dat deze uiteindelijk afsterft.^[24] De rupsen moeten dan zoeken naar een nieuwe voedselbron.

Hierdoor kan de rups ook in andere boomsoorten worden aangetroffen, zoals de beuk (*Fagus*), de berk (*Bertula* en *Carpinus*) en verschillende soorten kastanje (*Castanea*). Daarnaast wordt de rups soms aangetroffen op bomen als hazelaar (*Corylus*), meidoorn (*Crataegus*) en robinia (*Robinia*). Er is ook wel beschreven dat de rupsen op naaldbomen leven, maar deze waarnemingen zijn vrijwel zeker gebaseerd op verwarring met de gelijkende dennenprocessierups.^[9] Soms stappen de rupsen uit eigen beweging over naar een andere boomsoort omdat de jonge eikenblaadjes op de voedselboom opgegeten zijn en er geen ander voedsel meer voorhanden is. Bij harde wind kan het ook voorkomen dat de nesten van de ene naar de andere boom(soort) overwaaien.

De volwassen vlinders eten niet meer, zijn hebben als rups een voedselvoorraad aangelegd voor enkele dagen tot ruim een week. Ze likken soms vloeistoffen op zoals nectar uit bloemen.

Voortplanting en ontwikkeling

Jonge rupsen hebben een oranje lichaamskleur en bezitten nog geen brandharen.

De volwassen vlinders verzamelen zich rond augustus en september rond eikenbomen om te paren en de eieren af te zetten. De vlinders vliegen 's nachts en komen af op licht, vooral de mannetjes.^[12] Er zijn

overwegend meer mannetjes dan vrouwtjes; uit een onderzoek uit Spanje bleek dat de verhouding mannetjes op vrouwtjes gelijk staat aan 1 op 0,59.^[9]

Net als bij veel andere vlinders blijven de vrouwtjes dikwijls rond hun geboortegrond en gaan de mannetjes op zoek naar een vrouwtje om te paren. De vrouwtjes verplaatsen zich doorgaans niet meer dan twee tot vier kilometer van hun geboorteplaats, maximaal tot tien kilometer.^[13] De mannetjes kunnen hierbij grote afstanden afleggen. Van een exemplaar werd vastgesteld dat de vlinder van Frankrijk naar Groot-Brittannië is gevlogen.^[24]

Het vrouwtje scheidt een geurstof af (feromonen) dat de mannetjes aantrekt. De mannetjes sterven vrijwel direct na de paring. De vrouwtjes zetten eerst hun eieren af op een of meerdere eikenbomen voordat ze doodgaan. Begin september zetten de vrouwtjesvlinders hun eitjes af in scheuren op de stam of op de takken van eikenbomen.^[12]

De eikenprocessierups is univoltien, dat wil zeggen dat er slechts een enkele generatie per jaar is. Ook alle andere ongeveer 40 processievlinders die in de wereld voorkomen kennen altijd een enkele generatie.^[13]

Ei

De eieren zijn in vergelijking met andere soorten uit het geslacht *Thaumetopoea* relatief klein en hebben een puntige bovenzijde. De eieren hebben een diameter van ongeveer twee millimeter en hebben een dunne, harde schaal. Het aantal eieren per legsel varieert van dertig tot driehonderd.^[24]

De eitjes worden in een langwerpige, plakkaat-achtige spinselpakket afgezet aan de zuidzijde van een eik. Ze worden gewoonlijk gedeponeerd op takken die een leeftijd hebben van drie tot vijf jaar.^[9] Nadat ze zijn afgezet worden de eieren bedekt met een kleverige substantie.^[15]

Een deel van de eieren gaat verloren doordat ze niet uitkomen of als gevolg van parasitisme of predatie door andere dieren. Van een populatie in Bulgarije is beschreven dat 2,1 tot 4,5 procent van de eieren niet uitkomt, 1 tot 3,8 procent wordt opgegeten door vijanden en 0,2 tot 0,9 procent wordt aangetast door parasieten.^[9]

Gedurende de winter verblijft de processierups in het eistadium. De rupsen in het ei zijn in het najaar reeds volledig ontwikkeld binnen het ei maar komen alleen uit als de temperaturen in de volgende lente hoger worden. Het eistadium kan tot negen maanden duren.^[25] De eieren kunnen worden aangetroffen van augustus tot in april van het volgende jaar, daarna sluipen de rupsen uit.

Rups

De eitjes komen vanaf april of mei uit, dit hangt samen met de bladontplooiing van de eik. Rond deze tijd ontwikkelen zich de eerste bladeren en knoppen aan de boom, ze zijn het voedsel voor de rupsen. Alle rupsen in een eipakket komen tegelijkertijd uit en ontwikkelen zich in hetzelfde tempo.^[13] Op een bepaalde eik kunnen wel verschillende nesten voorkomen die zich ieder in een ander ontwikkelingsstadium bevinden.

De larve vervelt vijf keer voordat de verpopping plaatsvindt. Er zijn hierdoor zes larvale stadia, die de instars worden genoemd.^[9] Tussen het uitkomen en de tweede vervelling van de rups zit ongeveer 25 dagen. Zodra de rupsen uitkomen maken ze een spinselnest dat in eerste instantie vrij onopvallend is en doet denken aan een spinnenweb. Het tweede instar van de rups is kleiner dan een centimeter. Na de derde vervelling verschijnen de brandharen, die in

De rupsen verplaatsen zich groepsgewijs; meestal in meerdere rijen (boven), soms in een enkele rij (onder)

huidplooiën aan de bovenzijde zijn gelegen.^[bron?] Dergelijke rupsen zijn te zien van halverwege mei tot begin juli. De rupsen die het vijfde instar bereiken maken grotere nesten en spenderen minder tijd aan het eten van bladeren. De larvale stadia beslaan in totaal negen tot twaalf weken.^[25]

De rups van de eikenprocessievlinder kan slecht tegen koude en ook neerslag heeft een negatieve invloed op de levenswijze van de dieren. Bij te lage temperaturen en bij neerslag blijven de rupsen in het nest en kunnen dus niet eten. Als dergelijke omstandigheden lange tijd aanhouden gaat een groot deel van het nest verloren. De rupsen schuilen overdag op beschaduwde plekken in de boom, tegen de stam of tussen de takken. Ze liggen dan in een

kluwen in hun nest en eten niet. Het nest wordt telkens weer opnieuw opgezocht, waarschijnlijk kunnen de rupsen het terugvinden door het volgen van hun spinseldraden. Het bevat vele vervellingshuiden en uitwerpselen, ook wel frass genoemd. Tijdens de schemering worden de rupsen actief en verplaatsen zich in colonnes naar boven. Ze zoeken de kruin van de boom op en eten de hele nacht van knoppen en bladeren. Tegen de ochtend kruipen ze weer naar hun nestplaats om uit het volle zonlicht te blijven.

De nesten variëren gewoonlijk van formaat tennisbal tot voetbal en bevatten tientallen tot honderden dieren. De grootste kunnen een meter in doorsnede bereiken en meer dan duizend rupsen herbergen.^[25] De rupsen kunnen tot begin juli gevonden worden, daarna trekken ze zich terug om te verpoppen.

Pop en imago

De verpopping vindt meestal plaats binnenin het nest, de rupsen blijven zo beschermd door de in het nest aanwezige brandharen. Bij hogere temperaturen maken de rupsen een nest op de bodem en verpoppen zij in de grond, waar het koeler is.^[13] De poppen zijn typisch voor vlinders; de aanleg van de poten en

vleugels is duidelijk zichtbaar. De poppen zijn rond van boven en spits aan de onderzijde en hebben een dieprode kleur.

Het popstadium duurt 20 tot 46 dagen, gemiddeld ongeveer 40 dagen. In het popstadium is de vlinder inactief; de pop kan zich niet voortbewegen, eten of zich ontlasten. Soms gaat de pop in diapauze, een sluimerende toestand die langere tijd kan duren. Er zijn waarnemingen bekend van poppen die na één tot twee jaar uitkwamen.^[9]

Als de pop volledig is ontwikkeld, breekt de pophuid open en verschijnt het volwassen insect of imago; een bruingrijze, onopvallende nachtvlinder. De

mannelijke sluipt gemiddeld iets eerder uit de pop dan de vrouwtjes.

Het imago - de volwassen vlinder - leeft ongeveer drie tot vier dagen, met uitschieters tot tien dagen. De vliegtijd van de volwassen vlinder loopt van juli tot september.^[12] Ook de volwassen vlinders hebben een lichaamsbehaarung die bij mensen huidirritatie op kan wekken.^[13]

Koppeltje, mannetje links.

*Overgenomen van Wikipedia
Wordt vervolgd.*

BOERENLANDVOGELS IN DE KNEL

Het aantal vogels van het open boerenland, zoals de Grutto en de Patrijs, is sinds 1990 met bijna 70 procent afgenomen. Alleen de groep vogels die op erven en in struweel in het buitengebied broedt bleef nagenoeg stabiel. Maatregelen om het nestsucces van weidevogels te verbeteren hebben maar weinig succes. In de onlangs verschenen Boerenlandvogelbalans schetsen de cijfers een somber beeld van de broedprestaties van bekende vogels als de Scholekster en de Kievit.

Het gaat niet goed met onze akker- en weidevogels. Ze hebben te lijden onder het geïntensiveerde landgebruik en de daarmee samenhangende verdroging, vermessing en versnippering. Minder voedsel en meer predatie zijn daar directe gevolgen van.

Het totaalbeeld van de gegevens van 26 soorten die vooral in het boerenland voorkomen, is weinig rooskleurig, zegt onderzoeker Erik Kleyheeg: 'We zien niet alleen een achteruitgang in de aantallen, ook de verspreiding wordt minder en bovendien loopt het nest- en broedsucces terug.' Met name de vogels van grasland en akkers zijn in nog geen dertig jaar tijd met bijna zeventig procent afgenomen. Naast de Scholekster en Kievit zijn ook de Grutto en de Wulp grote verliezers. Bij de Kievit en Patrijs gaat de afname in het afgelopen decennium zelfs sneller dan voorheen.

De groep erf- en struweelvogels laat een wisselend beeld zien, dat per saldo stabiel is sinds 1990. Zo doet de Putter het erg goed, maar de Zomertortel juist weer bijzonder slecht. De aantalsafnames doen zich vooral in het zuiden en westen van ons land voor, terwijl de aantallen in het noordoosten juist toenemen.

Nestsucces en predatie

Wil de stand van de weidevogels verbeteren, dan moeten er in de eerste plaats voldoende eieren uitkomen. Minstens zo belangrijk is dat deze kuikens ook overleven. Maar uit tellingen blijkt een gestage daling van die kuikenoverleving, als gevolg van diepteontwatering, monocultuur en de vele aanwezige predatoren. Tussen 2004 en 2018 verloren de Scholekster, Kievit, Grutto, Wulp en Tureluur bij elkaar gemiddeld een derde van de legsels aan predatie, zo blijkt uit nestmonitoring.

Het verlies van nesten verschilt sterk per type landschap. In het algemeen is de kans op het voorkomen van predatoren kleiner als de omgeving meer open is, verder verwijderd is van de bebouwde kom en minder intensief benut wordt. Hoog grondwater en meer wegen hebben juist een tegenovergesteld effect. Maar per type landschap kunnen deze effecten zeer verschillend zijn. Het is dan ook niet voor Nederland als geheel te zeggen welk landschapsbeheer de aantallen predatoren kan beperken.

Beheer en bescherming

Met agrarisch natuurbeheer en in natuurreservaten wordt al decennialang geprobeerd het leefgebied van weidevogels te verbeteren, bijvoorbeeld door aangepast maai-beheer of de aanleg van plasdrasgebieden. Op sommige plaatsen in Nederland worden predatoren gevangen of geschoten, in de hoop dat hiermee minder weidevogels gegrepen worden. Overigens is dit alleen wettelijk toegestaan bij de Vos en de Zwarte Kraai, en in Fryslân op proef met Steenmarters. Het succes van al deze maatregelen is echter beperkt.

Een alternatief om legsels te beschermen, is het afrasteren van gebieden. Daarvan zijn de resultaten wel wat hoopgevender. In broedgebieden waar een hek met schrikdraad omheen stond, ging slechts zeven procent van de

weidevogellegfels verloren door predatie, terwijl dit in controlegebieden 78 procent was.

Minimaal 250 hectare

Alle maatregelen ten spijt, is het voor het nestsucces van weidevogels vooral belangrijk dat weidevogelgebieden van voldoende omvang zijn. Een omvang van 250 hectare is een absoluut minimum, maar in de praktijk is een gebied dat tien keer zo groot is pas echt effectief. En dat maakt het afrasteren van zo'n gebied, wat in principe dus goed kan werken, een behoorlijke uitdaging. Om dit gebied heen zou bovendien een bufferzone van een kilometer breed moeten liggen, waarin het beheer dusdanig is dat het minder aantrekkelijk is voor predatoren. Denk aan een open landschap waar weinig muizen huizen. Die vormen immers het stapelvoedsel voor veel predatoren.

Voldoende variatie

En met alleen omvang zijn we er niet. Het broedgebied zelf moet voldoende variatie bieden voor de weidevogels. Een afwisseling van hoge en lage, open en gesloten vegetatie, bestaande uit een mengsel van grassen en kruiden, waardoor de vogels voldoende mogelijkheid hebben zich te verschuilen en voedsel te vinden voor de jongen. Pas als aan die voorwaarden is voldaan, kan aanvullend beheer van predatoren een toegevoegde waarde hebben. Door nauwgezet te monitoren of genomen maatregelen ook leiden tot meer vogels, kunnen we goed onderbouwde uitspraken doen over het nut ervan en het agrarisch natuurbeheer effectiever maken.

Marcel Wortel

Overgenomen uit Sovon-Nieuws jaargang 33 (2020) nr 4.

MELDEN DODE VOGELS BELANGRIJKER DAN OOI

2020 zal ongetwijfeld de geschiedenis in gaan als het jaar waarin de mensheid op hardhandige wijze werd geconfronteerd met de wereldwijde invloed van een nieuwe ziekteverwekker. Reeds in 2007 voorspelden Chinese wetenschappers in *Clinical Microbiology Reviews*, naar aanleiding van de SARS-uitbraak, dat de wereld zich schrap moest zetten voor een globale virusuitbraak die het moderne leven ernstig zou kunnen verstoren. Met die waarschuwing is weinig gedaan. Maar ja, wat had er moeten gebeuren?

Met alle aandacht voor Covid leken andere virusuitbraken geheel naar de achtergrond verdwenen. Totdat half oktober plotseling de H5N8-variant van de vogelgriep opdook bij twee Knobbelzwanen. Snel daarna werden vooral op de Wadden en in het westen van het land veel dode watervogels gevonden,

waaronder opmerkelijk veel Brandganzen. Deze virusvariant, genoemd naar de stoffen waarmee het virus zich hecht aan gastheercellen (H) en waarmee het virus zich kan loskoppelen na infectie om zich verder te verspreiden (N), is hoog pathogeen.

Dat betekent dat het virus zich snel kan verspreiden én besmet pluimvee (kippen dus!) ernstig ziek maakt en uiteindelijk vaak doodt. Bij de verspreiding spelen trekkende watervogels een grote rol: voor dit specifieke virus geldt dat soorten uit Rusland die onze kant opkomen het virus kunnen meenemen en hier verder kunnen verspreiden. De gevoeligheid voor het virus verschilt per soort (en zelfs binnen soorten) en trekvogels worden zelf dus niet altijd ziek.

Het vogelgriepvirus lijkt voor mensen (nog?) betrekkelijk onschuldig. Er wordt veel aandacht besteed aan de preventie van besmetting van pluimvee en dat is begrijpelijk, gezien de eventuele economische en sociale gevolgen. Maar zonder gedegen kennis en internationale samenwerking zullen we de uitbraken niet goed begrijpen en blijft effectief ingrijpen onmogelijk. Meer kennis opdoen over de virusecologie is volgens mij belangrijker dan ooit; zien we niet dat een mutatie van een onbekend virus grote gevolgen kan hebben?

Er zijn genoeg vragen om op te lossen. Bijvoorbeeld waarom het voorkomen van hoog pathogene varianten sterk verschilt tussen winters. Ook is niet duidelijk waarom het ene jaar vooral eenden het slachtoffer worden, terwijl dit jaar vooral onder ganzen veel doden vallen. De wijze van besmetting van pluimveebedrijven is vooralsnog ook een mysterie.

Onderzoek aan vers dode vogels is van groot belang om onze kennis over de rol van wilde vogels verder te ontwikkelen. Je kunt daar als teller veel aan bijdragen. Meld een vondst zo snel mogelijk via de website van Sovon of van onze partner in dit onderzoek, het Dutch Wildlife Health Centre. Bij drie watervogels of meer is een rechtstreekse melding bij het meldpunt dierziekten van de NVWA het beste. Na melding kan het kadaver eventueel opgehaald worden voor verder onderzoek. Belangrijk: pak de dood gevonden vogels niet op en vervoer ze niet.

Verder is het van belang om groepen (water-)vogels zo min mogelijk te verstoren. Op deze manier dragen we bij aan kennisontwikkeling en voorkomen we onnodige verspreiding van vogelgriep. Misschien geen opbeurend onderwerp, maar wel belangrijk.

Ik wens iedereen fijne feestdagen met veel vogels en weinig virussen in 2021!

Theo Verstrael

Overgenomen uit Sovon-Nieuws jaargang 33 (2020) nr 4.

VAN DE PENNINGMEESTER;

Voor de leden van onze vereniging hebben we 2 mogelijkheden voor het betalen van de contributie. De voor ons meest gemakkelijke en goedkope manier is het invullen van een automatische incasso.

Veel van onze leden hebben hier al gebruik van gemaakt en daar zijn we superblij mee.

De leden die geen incasso hebben ingevuld ontvangen in het voorjaar een factuur, verhoogd een bijdrage van € 1,- voor administratiekosten met het verzoek het bedrag over te maken op de bankrekening van onze vereniging, **MET VERMELDING VAN HET LIDNUMMER !**

Dit bedrag moet voor 1 juli op onze rekening staan.

Alle leden die hun contributie niet voor 1 juli hebben voldaan ontvangen een aanmaning, hierbij wordt € 1,- administratiekosten in rekening gebracht.

Dit is helaas noodzakelijk om de kosten voor het versturen van de aanmaningen te compenseren.

Mocht het nodig zijn dat we in december nogmaals een aanmaning moeten versturen, dan zijn we genoodzaakt nogmaals € 1,- in rekening te brengen.

Daarom wil ik iedereen met klem verzoeken om de contributie z.s.m. doch uiterlijk 1 juli over te maken op onze bankrekening NL83RABO 03608.00.246.

En om in de toekomst de extra administratiekosten te voorkomen, is er wederom een incasso formulier bijgevoegd, dit bespaart u en ons een hoop werk en kosten !

Ledenadministratie;

Het kan zijn dat een lid verhuist, uit huis gaat, overlijdt of het lidmaatschap overgaat op de partner, dit kan ik niet altijd weten en ik krijg daar niet altijd bericht van.

Mocht u iets ter ore komen en u weet dat die persoon lid is van onze vereniging, schroom niet om het te melden, liever een keer teveel dan ongewenste post.

Ook als u bijvoorbeeld een aantal Scharrelaars rondbrengt en er valt u iets op dat niet klopt, graag reactie, dan kan ik dat wijzigen.

Mocht u nog vragen, opmerkingen, wijzigingen en/of suggesties hebben dan hoor ik dat graag.

MG Kroonenburg-Kolk, Penningmeester, 0522-443376

penningmeester@NBVIJS.nl en ledenadministratie: leden@nbvijs.nl

NU TE KOOP: LIBELLEN IN OVERIJSSSEL!

Dit prachtige boek (waar ik mede-auteur van ben) is sinds 1 december 2020 in de verkoop! Het ideale boek om de corona-pandemie door te komen!!!

In Overijssel zijn de meeste libellensoorten te vinden. Niet voor niets trekt Overijssel jaarlijks een groot publiek. 'Libellen in Overijssel' is een prachtige uitgave voor iedere natuurliefhebber die al wandelend de libellen en het landschap wil ontdekken.

In deze rijkelijk met briljante foto's geïllustreerde uitgave worden alle in de 'tuin van Nederland' voorkomende libellensoorten voor het voetlicht gebracht en

beschreven. Aan de hand van verspreidingskaarten is te zien waar ze voorkomen.

Het uitgangspunt is om de lezer te verlokken naar buiten te gaan, de libellen op te zoeken en ervan te genieten. Vandaar dat er speciale libellenroutes worden gepresenteerd waarlangs al dat moois te vinden is.

- voor beginnende en gevorderde libellenliefhebbers
- verspreidingskaarten en briljante foto's
- speciale libellenroutes om de soorten te ontdekken

Te bestellen via de KNNV-uitgeverij:

<https://knnvuitgeverij.nl/artikel/libellen-in-overijssel.html>

Hier zijn ook de libellen-wandelroutes gratis te downloaden!

Martijn Bunskoek
Coördinator Werkgroep Insecten

INHOUD SCHARRELAAR 2020

	blz.
Februari no. 220	
Voorwoord	1
Agenda	2
Jeugdagenda	3
Agenda plantenwerkgroep	3
Agenda alg. ledenvergadering	4
Jaarverslag 2019	5
Jeugdhoekje	24
Vogel waarheen was uw vlucht?	26
Veldwaarnemingen	28
Insectenhotel geplaatst	30
Thema avond processierups	32
Oproep zoektocht bruine eikenpage	33
Materiaalbeheer	34
Natuurwerkgroep, de Reest	35
Van de penningmeester	36
Juli no. 221	
Voorwoord	1
Agenda	2
Jeugdagenda	3
Jeugdhoekje	5
Vogel waarheen was uw vlucht?	6
Veldwaarnemingen	8
Nestkasten project C.N.S	11
Bloemen-, bijen-, insectendiversiteit	12
Wat betekenen de blestekens?	13
Coronatijd invullen	17
Vleermuiskasten	18
Paleis voor een prikkie grote bonte specht	21
Birding places	22
Staphorst: wulpen bolwerk	25
Werkgroep roofvogels resultaten 2019	27
Rietorchissen en veenpluis in Staphorst	31
Vogelparadijsjes	32
Herkomst ooievaar Lokkerij	33
Natuurreis Krakau	35
Gedicht	35
Dierenspeurtocht	37
Foto's uit de achtertuin	37

Oktober no. 222

Voorwoord	1
Agenda	2
Programma plantenwerkgroep	3
Jeugdagenda	4
Veldwaarnemingen	5
Verslag rondleiding voedselbos	6
Vogel waarheen was uw vlucht?	8
Westnijlvirus in Nederland	10
Hop broedt in Amsterdamse waterleidingduinen	14
Boombroedende gierzwaluwen	16
Hop	18
Voorjaar, zomer	20
Van de penningmeester	21
Gedichten vereniging 60 jaar	22

December no. 223

Voorwoord	1
Agenda	2
Programma plantenwerkgroep	3
Jeugdagenda	4
Agenda alg. ledenvergadering	5
Notulen alg. ledenvergadering	6
Jeugdhoekje	9
Veldwaarnemingen	11
Vogel waarheen was uw vlucht?	14
Bloemmakers	16
Egelkasten plaatsen	17
Ruilverkaveling Staphorst: egelkasten	18
Werkgroep roofvogels en uilen	20
Tuinvogeltelling special: vogels voeren	26
NESTKAST samenvatting jaarverslag 2019	33
Uit grootmoederstijd	36
Eikenprocessierups	40
RABO clubsupport	46

Lid worden van onze vereniging ?

Door het invullen van dit formulier en het aanmelden als lid van onze vereniging helpt u onze vereniging om de natuur in IJhorst-Staphorst en omstreken te beschermen. Werkgroepen.

Wilt u zich opgeven als lid van één van de werkgroepen dan kunt u contact opnemen met de coördinator van de betreffende werkgroep. De gegevens vindt u in "De Scharrelaar" of op de website www.natuurbeschermingsvereniging.nl Op dit moment zijn de volgende werkgroepen actief:

- Jeugdwerkgroep "Weer of geen weer"
- Werkgroep Nestkastonderzoek
- Werkgroep Ringonderzoek
- Plantenwerkgroep
- Werkgroep Roofvogels en Uilen
- Werkgroep Insecten
- Werkgroep Zoogdieren
- Werkgroep Natuurreizen
- Werkgroep Ruimtelijke Ordening
- Werkgroep Projecten
- Redactie "De Scharrelaar"

Doe mee en kom ons helpen in de werkgroepen.

Er zijn 4 categorieën:

lid (€ 14,-/jr *)

iedereen van 18 jaar en ouder

ontvangt 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"

partners (€ 22,-/jr *)

partners die allebei 18 jaar of ouder zijn en allebei lid worden, ontvangen voor 1 persoon 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"

jeugdplus (€ 12,-/jr *)

jeugdlid t/m 17 jaar waarvan NIET meer personen uit het gezin lid zijn ontvangt 4x per jaar ons verenigingsblad "De Scharrelaar"; in het jaar dat hij/zij 18 wordt, gaat het lidmaatschap automatisch over op lid (volwassen)

jeugd (€ 5,-/jr *)

8 t/m 17 jaar, waarbij ook al iemand anders uit het gezin lid is ontvangt GEEN verenigingsblad "De Scharrelaar"; in het jaar dat hij/zij 18 wordt, gaat het lidmaatschap automatisch over op lid (volwassen);

Ieder jeugdlid ontvangt 1 of 2 maal per jaar de Nieuwsbrief van de jeugdwerkgroep en mag deelnemen aan alle jeugdactiviteiten en de jaarlijkse nestkastcontrole. Een jeugdlid van 15 t/m 17 jaar mag tevens, naar keuze, meedoen met de activiteiten van de overige werkgroepen.

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o." om doorlopende incasso opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens de inning van de contributie per jaar en uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen acht weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

De onderstaande ingevulde machtigingskaart blijft doorlopend geldig en eindigt alleen;

- ten tijde van overlijden van de "betaler"
- ten tijde van het opheffen van de "ontvanger" (Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o.")
- na schriftelijke opzegging van de "betaler" bij de "ontvanger"
- na uitschrijving van de "betaler" uit het ledenbestand van de "ontvanger"

De "ontvanger" behoudt zich het recht voor om het bedrag aan te passen aan het jaarlijks door de Algemene Leden Vergadering vast te stellen contributie. Deze kaart is alleen geldig mits het onderstaande formulier volledig is ingevuld.

Door ondertekening van het aanmeldingsformulier gaat u akkoord met de voorwaarden van onze vereniging zoals vermeld in de statuten, huishoudelijk reglement en privacy reglement (zie onze website).

Aanmelding/Incassomachtiging Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."

Onderstaand formulier zo volledig mogelijk invullen en inleveren bij / of opsturen naar de ledenadministratie, Heerenweg 42, 7955 PE IJhorst

Gegevens rekeninghouder t.b.v. aanmelding/incasso: LIDNUMMER: _____
(niet invullen !!)

NAAM: _____

ADRES: _____

PCWP: _____

GEB.DATUM: _____ **GESLACHT:** M / V

TEL.NR: _____ **MOBIEL:** _____

EMAIL: _____

Incassomachtiging **BEDRAG: € _____**
alleen invullen indien hoger dan minimale bijdrage

IBAN REK.NR: _____

HANDTEKENING: _____ (van ouder bij minderjarige)

PLAATS EN DATUM: _____

Incassant ID: NL55ZZZ400590910000 Kenmerk machtiging: Contributie per jaar

) Ik geef hierbij toestemming tot publicatie in de media van foto's, gemaakt bij activiteiten.)
Doorhalen indien NIET van toepassing.

Inleverdata kopij:

6 mei 2021

9 september 2021

4 november 2021